

Zbirka slovensko-madžarskih zemljepisnih izrazov

(*Szlovén-magyar földrajzi fogalomtár*)

Zbirko strokovnih zemljepisnih izrazov (*Szlovén-magyar földrajzi fogalomtár*; v slovensko-madžarski in madžarsko-slovenski različici) sta pripravili Lenke Cimerman Lázár in Jutka Rudaš, diplomantki Pedagoške fakultete v Mariboru. Izdajo, ki je nastala v sklopu diplomskega dela, je subvencioniralo Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, izdal pa Zavod za šolstvo, znanost in šport (konec leta 2003).

V zbirki so po abecednem vrstnem redu navedeni geografski pojmi in izrazi v slovensko-madžarskem prevodu. Pri sestavljanju tega, kot ga avtorici imenujeta, "učnega slovarja", sta izhajali iz novega učnega načrta za pouk geografije na dvojezičnem območju. Omejili sta se le na najpomembnejše pojme in izraze. Zbirka je namenjena dvojezičnim osnovnim šolam kot pripomoček pri dvojezičnem pouku geografije, seveda pa bo dobrodošla vsem, ki so "jezikovno radovedni" in želijo poznati geografska imena tudi v madžarskem jeziku.

Na narodnostno mešanem območju Slovenije je dvojezični pouk pomemben in svojevrsten del šolskega sistema. Tako imata oba jezika (npr. slovenski in madžarski) v učnem načrtu enakovredno vlogo. Bistvo dvojezičnega pouka je, da učenci pridobijo zmožnost sporazumevanja o splošnih življenjskih zadevah in strokovnih vsebinah posameznih šolskih predmetov v obeh jezikih (obvladanje terminologije, slovničnih struktur, pravopisa ipd.).

S formalno ukinitvijo meje med Slovenijo in Madžarsko v maju 2004 bodo takšni in podobni priročniki zelo pomembni za ohranjanje dvojezičnosti na narodnostno mešanih območjih.

Tudi s tem namenom je Evropska komisija razpisala projekt *Comenius 2.1*, ki je namenjen popularizaciji dvojezičnega šolstva na dvojezičnih območjih. V projektu sodeluje tudi Slovenija: italijansko narodnostno mešano območje bo raziskala Univerza na Primorskem, madžarsko pa Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru.

Cilj omenjenega projekta je izdelati učne pripomočke za krepitev dvojezičnosti, prav zato je Zbirka slovensko-madžarskih zemljepisnih izrazov (*Szlovén-magyar földrajzi fogalomtár*) zelo pomembna obojatev ne le za omenjeno dvojezično območje, temveč za širšo evropsko skupnost. Avtoricama Lenki Cimerman Lázár in Jutki Rudaš izrekamo zahvalo in vzpodbudo za tovrstno delo tudi vnaprej.

Ana Vovk Korže

Več kot samo morje gozda

Društvo mladih geografov Slovenije je od 4. do 12. julija 2004 organiziralo (tradicionalni) raziskovalni tabor - tokrat na Kočevskem. Hoja po robu Loške stene Borovške gore ob mraku poveča srčni utrip, ko po stezi, po kateri hodi 58 človeških tipajočih nog in široko odprtih radovednih oči, dojema, da je le-to bolj razburljivo, divje, novo kot katerikoli film o Tarzanu ali kriminalka na štirioglatem ekranu. Vsaka (stran)pot na Kočevskem je adrenalinska. Še posebej, ko za vogalom počiva in nekdo spontano zakriči. Ni nevarnosti s strani divjih zverin, večjo škodo lahko povzroči človeška nespamet.

Ime "Kočevska" skriva dve glavni značilnosti območja: to so Kočevarji, priseljeni prebivalci (Nemški Kočevarji, ki so živeli v kočah), in na drugi strani hoja, starinsko poimenovanje za jelko.

Gospodarsko-politični interesi Ortenburžanov so v 14. stoletju na Kočevsko pripeljali Nemce iz današnjih avstrijskih (Koroška in Tirolska) in nemških pokrajin (Frankovska). V prejšnjem stoletju so bili pod vplivom Hitlerjeve ideje preseljeni (skupaj 11.500 ali 97 % vseh Kočevarjev) na boljše prodnato zemljišče ob spodnjem toku Save. Izpraznjene vasi in infrastrukturo je uničila italijanska vojska v strahu, da naselij ne bi uporabljali partizani. Po vojni je naselja in druge objekte dodatno "zradirala" slovenska povojna oblast. Rezultate (104 naselja, 103 cerkve in 360 kapelic) je prekril gozd. Eno izmed naselij, Prežo, smo ponovno skartirali mladi geografi. "Najdba" je toliko bolj dragocena, saj so temelji nekdanjih zgradb popolnoma zbrisani, glavni vir miselne rekonstrukcije naselja pa je bila nekdanja, ena zadnjih prebivalk tega naselja.

Zaradi gospodarsko-političnih potez se je ogozdovanje na Kočevskem začelo dobrih 30 let pred preostali-mi predeli Slovenije. Na eni stotinki slovenskega ozemlja poleg številne jelenjadi (2000 primerkov), divjih prašičev (500), srnjadi (300), gam-sov, srečamo - če imamo srečo - tudi risa (6 parov), v Srednji Evropi edinstvene velike rjave medvede (80), volkove (20) in lisice ter edinega orla belorepca v Sloveniji (nad umetnim jezerom v Kočevski Reki). Naša skupina je doživela dvakratno srečanje z medvedko in mladičem načrtno, saj smo jih čakali na vamem (v lovski opazovalnici na drevesu!); še več: v objektiv smo ujeli orla belorepca. Redni obiskovalec ob tabornem ognju je bila lisica. Končno: edine človeku nevarne zveri Kočevske so okuženi klopi!

Zakaj pa ne v morje gozdov? Zakaj ne uporabiti geografskega znanja v življenjski praksi in na konkretnem projektu? Posledično se obogatimo z novim terenskim znanjem, marsikatero izkušnjo, večšino (preživetja, organiziranja), prijateljstvom, raz-gledanostjo o bolj skritih in skrivnost-nih predelih. Vse to (in še marsikaj več) zmoremo. Prvič je bil tabor zas-tavljen malo drugače, saj smo bili ne le obiskovalci "ogroženih" robnih območij (Kozjansko-Bizeljsko 2003, Kras 2002), ampak tudi člen majhne-ga prispevka k razvoju turizma na Kočevskem. Medtem ko smo se v prvih štirih dneh "infiltrirali", smo preostale štiri dni odkrivali turistične zanimivosti širše okolice Borovške doline in Kočevske Reke. Kaj ponu-diti turistu, izletniku, da bo okolje ostalo čim manj "ranjeno", da bo čim bolj posebno, doživljajsko nepozab-no in privlačno? Ne pozabimo, da smo na območju, kjer ne le, da se je čas ustavil, ampak se je zavrtil nazaj. Če so "judje turizem", potem lahko na območju, kjer je izobrazba, starost (priseljanih) domačinov nezavidljiva, motiviranost in iniciativa

skromni, kjer gozd pokriva 96 % površine občine, kjer je Kočevje le podaljšana delovna roka glavnega mesta in poznavanje okolice s strani povprečnega domačina sega le do roba gozda, pričakujemo mišje korake tudi v smeri razvoja turizma. V okviru šestih skupin smo (kljub precej negativnemu scenariju in pesimističnim izjavam turističnih delavcev in domačinov) našli čez 30 znamenitosti. Končni rezultat bo tu-ristična brošura na zgoščenki, ki jo bo lahko uporabil naključni izletnik. Borovcu načrtujejo vrniti nekdanji sloves turističnega centra "Kočevske Švice". Objekte so že prodali posa-meznikom, bogatejšim podjetnikom, ki se zanimajo za tovrstne naložbe.

"Tako blizu, pa tako nepoznano," je bilo vodilo na predstaviti naših rezultatov tabora v Gimnaziji Kočevje. Mi smo Kočevsko precej dobro spoznali, hkrati pa upamo, da se bo našel pravi način spoznavanja za vse obiskovalce, željne "eksotike", ljubitelje narave, gozdov, pragozdov

(dostop le do roba), ekstremne športnike, elitne (foto)lovce, šolarje, znanstvenike. Turistični potenciali so z vidika evropskih standardov - nad-povprečni! Turistična infrastruktura je sicer nezadostna, toda doživljaj-ska, poučna in zdravilna vrednost okolja je toliko bolj prepričljiva. Pri turističnih posegih v tako edinstven prostor ("zeleni biser") pa je potreb-no biti previden, drzen v izvirnosti, hkrati pa imeti celovito in dolgotraj-no podobo upravljanja, trženja ter oglaševanja.

Upajmo, da bo zeleno ostalo zeleno. Iz zelenega pridobljeni zeleni šelesteči denarji pa pametno in dol-goročno usmerjeni v ohranjanje pragozdov, edinstvenega gozda in sploh prelepe pokrajine z živalskim cesarstvom. Tudi s pomočjo po-gumnih mladih geografov, ki imamo pogosto mnogo energije in izvirnih idej v neobremenjenih in nevkalu-pljenih glavah.

Betka Zakirova

Vrh pragozda Krokav, v ozadju Loška stena (foto: M. Prelovšek).